

خبر رسانی تنها راه برون رفت از بن بست دیکتاتوری

دکتر ابوالفضل خزائلی
آمریکا-شیکاگو

در روز شانزدهم جولای ۲۰۰۹، والتر کراکایت در سن ۹۲ ساله گی درگذشت. این مرد بزرگ و فروتن، نماد خبرنگاری مستقل، آزاد و خود ساخته در دنیای غرب بود.

کراکایت، قبل از فارغ التحصیل شدن از دبیرستان، وارد حرفه ی روز نامه نگاری شد او برای نخستین بار از مجله ی مخصوص پسران (BOYS LIFE) آغاز کرد.

جنگ جهانی دوم کراکایت را به یک خبرنگار حرفه ای تبدیل کرد در آن زمان روزنامه ها و رادیو منابع اصلی خبری مردم بودند در دوران جنگ، کراکایت به عنوان یک خبرنگار ممتاز شناخته شد مردم بی باکی او را دوست داشتند

او از به خطر انداختن جانش در صحنه ی جنگ، برای بدست آوردن اطلاعات دقیق و دست اول، کوتاهی نمی کرد سبک خیزگزار ی او هم مورد پسند خواننده گان و شنونده گان او بود جملات کوتاه و روشن، مملو از اطلاعات دقیق و بدون شاخ و برگ با زبان ساده و زیبا و این شیوه به او جنابیتی خاص می داد.

بعد از پایان جنگ، کم کم تلو یزیون جای گزین روزنامه و رادیو برای آگاهی مردم از وقایع دنیا گردید و کراکایت هم با گذشت زمان یکی از چهره های آشنا و محبوب تلویزیون شد. در سال ۱۹۶۱ او سمت خبرنگار اصلی شبکه ی سی بی اس (COLUMBIA BROADCASTING SYSTEM) را پذیرفت و مسئول پخش اخبار عصر این شبکه شد مسئولیتی که تا سال ۱۹۸۱ در دست داشت و به بهترین نحو آن را انجام داد. کارایی کراکایت پس از چندی او را به سر دبیری اخبار سی بی اس رسانید در این دوره دو نفر از هر سه نفر آمریکایی،

اخبار روز خود را از والتر کراکایت دریافت می کردند او در همه پرسه هایی که در آمریکا متداول است همیشه به عنوان مورد اعتماد ترین مرد خبری آمریکا نام برده می شد چه گونه مردی که مردم درباره او اطلاعات خصوصی کمی داشتند و هیچ گاه (به جز یک بار که درباره آن سخن خواهم گفت) عقاید شخصی خود را بیان نمی کرد و هیچ فعالیتی برای محبوب کردن خود نداشت؛ به این درجه ی اعتماد و اطمینان در میان مردم جهان غرب رسید؟ پاسخ این پرسش را باید در فلسفه ی حرفه ای کراکایت جست.

این خبرنگار نمونه باور داشت که خبرنگار نباید خود را کارمند مزدور یا خادم روزنامه رادیو، شبکه ی خبری و یا دولت بداند او خود را نماینده مردم می دانست، مردمی که به او افتخار داده اند که به جای ایشان شاهد وقایع جهان باشد و آن چه را که می بیند و می شنود با صداقت و صراحت برای ایشان بازگو کند از نگاه او خبرنگاری که از بیان صادقانه ی حقیقت، به خاطر منافع مادی، مصلحت اندیشی، ترس و یا فشار دولت حکومت و سیاست مداران وقت منحرف شود شایسته ی حرفه ی خبرنگاری نیست.

اولین بار که کراکایت و کلرایی او به آزمایش گذاشته شد روز ترور جان کندی سی و پنجمین رئیس جمهور آمریکا بود. من به عنوان نویسنده این مقاله شخصا شاهد این خبر رسانی بودم. مردم آمریکا شیفته ی رئیس جمهوری جوان، خوش صحبت و خوش چهره خود بودند و خبر مرگ او برایشان بی اندازه اسف ناک بود. چهره ی آرام و پر اندوه کراکایت مقابل دوربین قرار گرفت و در چند جمله ی کوتاه مرگ کندی را با قید زمان و مکان و آن چه تا آن دقیقه از آن قاجمه دانسته شده بود

گزارش داد سپس عینک خود را برداشت و فقط چند ثانیه برای تسلط به احساسات خود سکوت کرد دوباره عینک را به چشم گذاشت و با صدایی آرام و آرام بخش به بازگویی آن روی داد شوم اطلاع داد بدون به زبان آوردن احساسات خود، والتر کراکایت با قوی ترین واژه ها در دل مردم نفوذ کرد و به تمام بیننده گان و شنونده گان شبکه ی خبری که از آن سخن می گفت قبولاند که با صبر و شکیبایی و خرد این قاجمه را باید بپذیرند و در این لحظه ی ناخوش و شوم بر احساسات خود غالب باشند و آرامش خود را حفظ کنند. والتر کراکایت در ۲۰ سال مأموریت خود تمام روی دلهای مهم جهان را گزارش داد و چندین بار دیگر به خاطر حرفه اش مجبور شد تا خبرهای دیگری از روی دلهای تکان دهنده روز به مردم بدهد که از جمله: قتل مارتن لوتر کینگ (Martin Luther King) ترور رابرت کندی و استعفای ریچارد نیکسون از ریاست جمهوری آمریکا بود در همه ی این موارد کراکایت در نقش پررنگی مهربان و قابل اعتماد به مردم آرامش و اطمینان می داد و این وقایع را برای آنان قابل تحمل تر می کرد از انتهاب جمله می گاست و فضایی آرام تر و منطقی تر ایجاد می کرد.

اشاره کردیم، او تنها یک بار اندیشه ی شخصی خود را بیان کرد و ابراز عقیده او اثری عمیق و تاریخی در مردم آمریکا داشت در یک مأموریت خبرنگاری به ویتنام، که دوش به دوش سربازان آمریکایی شاهد صحنه های وحشت انگیز جنگی بود همراه با هلیکوپتری که حامل اجساد چندتن تنگ داران دریایی است از میدان جنگ خارج می شود. کراکایت وارد نبرد با وچنان سخت گیر خود شد که وظیفه ی او در این موقعیت حساس چیست؟ آیا باید

شماره ۷۸

گمان برند که یک خبرنگار ممکن است گزارش های خود را به سمت و سوی عقاید سیاسی خود متمایل کرده و از اعتمادی که به دست آورده برای رسیدن به اهداف سیاسی سوء استفاده کند. حرفه ی خبرنگاری تپاه خواهد شد و چیزی از اعتبار جهانی آن باقی نخواهد ماند.

والتر کرناکایت به حرفه ی خبرنگاری شرافت داد. بی باکی، بی طرفی، دلاوری، راستی و روش اخلاقی و حرفه ای او، نام او را برای همیشه به عنوان استوره ای نمونه در تاریخ خبرنگاری گیتی جاودانه کرد. در عین حال فراموش نکنیم رسوایی سیاسی جنگ ویتنام که به «واترگیت» مشهور گردید حاصل تلاش، کوشش و از جان گذشته گی یک خبرنگار دست از جان شسته، درست کار و معتقد به حرفه ای بود که اگر صادقانه عمل شود، هیچ حرفه ای برتر، شایسته تر و والا مقام تر از این شغل در جهان وجود ندارد. به همین سبب است که هر ساله ده ها نفر از روزنامه نگاران و خبرنگاران ترور می شوند، ده ها نفر ناپدید می شوند و صدها نفر دستگیر و زندانی می گردند.

بعد در یک خبر پراکنی زنده و کوتاه که به درخواست کاخ سفید از همه ی شبکه های خبری پخش شد، جانسون اعلام کرد که او در انتخابات بعدی ریاست جمهوری شرکت نخواهد کرد و بعد از اتمام دوره اش از سیاست کناره گیری می کند.

من هرگز گزارش های زنده و هیجان انگیز کرناکایت را در جریان نخستین سفر انسانی به کره ماه فراموش نخواهم کرد. او که علاقه و باور عمیقی به سفر انسان در فضا داشت، به گونه ای خود را آماده کرده بود که گویی او خود یکی از دانشمندان فضایی و یا یکی از فضانوردان تعلیم دیده است. او، پله به پله، با فصاحت معمول خود پیشرفت این سفر حیرت انگیز به کره ماه را برای مردم تشریح کرد. او با شوق و هیجانی که معمول او نه بود، مردم را به شوق و هیجان آورد و این تجربه ی بشری را برای هر یک از بیننده گانش فراموش نشدنی ساخت. چندین بار به کرناکایت پیشنهاد شده بود که خود را نامزد ریاست جمهوری آمریکا کند. او همواره و بی درنگ این پیشنهاد را رد می کرد و می گفت چنین کاری برای همیشه پیشه ی شریف روزنامه نگاری را لکه دار خواهد کرد. چرا که اگر مردم

مثل گذشته نظرات شخصی خود را پنهان نگه دارد و بی طرف بماند؛ یا موظف است که مردم و رهبران آمریکا را از اندیشه ی خود مبنی بر مشاهده و گفت گو با سربازان و افسران ارتش آمریکا و فجایع جنگ ویتنام جنوبی، آگاه سازد؟ در پایان برنامه ی گزارش خبری خود که شامل رپرتاژی از سفرش به ویتنام بود، کرناکایت عقیده خود را درباره ای جنگ ننگین که صدها هزار کشته و مجروح ویتنامی و آمریکایی را قربانی کرده بود، در چند جمله ی کوتاه و روشن ابراز داشت و پیشنهاد کرد که آمریکا دست از این جنگ که به احتمال زیاد منجر به پیروزی نخواهد شد و اعتبار آمریکا را در جهان به خطر خواهد انداخت برلارد و با ویتنام شمالی وارد مذاکره صلح آمیز و بی ریا شود.

شاهان گفته اند که رئیس جمهور آمریکا، لیندن - جانسون، که خود هر شب یکی از تماشاگران برنامه ی خبری کرناکایت بود پس از شنیدن تفسیر کرناکایت آرنج هایش را روی زانوهایش قرارداد و سرش را بین دو دست گرفت و گفت: با از دست دادن پشتیبانی کرناکایت، من پشتیبانی آمریکا را از نیز دست داده ام. چند روز

گستره بسیار پیچیده طنز هم داشته باشد.

این کار با شیوه ای نو و بی سابقه در گستره روزنامه نگاری ایران نتیجه ی یک تجربه ی ۴۰ ساله ی روزنامه نگاری است که زیر نظر مستقیم سردبیر مجله ی فردوسی به اجرا در می آید.

بی گمان اندیش مندان علاقه مند به مطالب سیاسی به خوبی آگاه هستند که خبرهای سیاسی به شکلی یک جانبه و همه گانی خشک، جدی و در بیان آشکار روی دادها بسیار بی رحم هستند. در حالی که تفسیر طنز گونه و حرفه ای همین خبرها، فضا را از حالت خشکی و جدی بودن افراطی یک خبر سیاسی خارج می کند. تفسیر کننده طنز سیاسی و یا طنز پرداز سیاسی باید بسیار مراقبت کند که عناصر مختلف ساختاری و شبکه ی بسیار پیچیده و اجزای علمی خبر در هنگام پاسخ های طنز گونه آسیب نبینند و این آذین بندی های زیبایی شناسانه در طنز، آن بنیان نهادینه شده، محکم و علمی خبر را به نابودی نکشد. به سخنی دیگر مفسر طنز سیاسی نباید پاسخ را فدای خبر کند. از خبر بگریزد و به پاسخ طنز روی آورد اگر پاسخ یا تفسیر مطلب سیاسی در نماد طنز به صورت علمی و تخصصی داده شود میزان تاثیر پذیری آن، از اصل خبر خیلی بیش تر خواهد بود.

خبر و تفسیر خبر: بخش پژوهاک مجله ی فردوسی که پایان دومین سال خود را می گذراند از قسمت هایی است که بسیار مورد توجه خواننده گان مجله قرار گرفته است. در بخش پژوهاک دو نوع خبر به آگاهی علاقه مندان می رسد:

۱- خبرهای خیلی کوتاه که بیش تر در آغاز پژوهاک قرار دارد که در گفتمان روزنامه نگاری به «تیتراژ خبری» یا «خبرهای تیتریک» مشهوراند. تیتراژهای خبری هیچ گونه تفسیری ندارند و خواننده به شکلی مستقیم در متن خبر قرار می گیرد و تفسیر آن بر عهده خودش می باشد.

۲- خبرهای بلندتر که شکل تیتریک را ندارند و مطالب بیش تری را شرح می دهند و در مواردی حتا یک پاراگراف و بیش تر به این نوع خبرها اختصاص می یابد. یکی از ویژه گی خبرهای بلند، تفسیری است که از جانب مفسر به صورت بیانی، جدی و یا طنز با آن ها برخورد می شود. طنز سیاسی بخش بسیار مهمی از تفسیرهای خبری را تشکیل می دهد که تفسیر کننده علاوه بر آگاهی کامل از مسایل روز سیاسی جهان باید در کاربرد واژه گان زبان طنز و طنز سیاسی بسیار مسلط باشد و در عین حال چیره گی کاملی بر ادبیات سیاسی در